

Jaarverslag 2024

van de

Stichting Struikelsteentjes Maastricht

Struikelsteentjes

In 2024 werden 22 struikelsteentjes op 10 locaties gelegd voor Maastrichtse Joden en verzetsstrijders die in de Tweede Wereld Oorlog zijn vermoord.

Gekozen werd voor 8 mei 2024 – twee dagen na Jom Ha'Sjoa (6.5.1943 begin van de opstand in het getto van Warschau) en een dag voor de overwinning van de Sovjets op nazi-Duitsland van 9.5.1945 - voor de 20 struikelsteentjes op 9 locaties. De twee steentjes die vorig jaar niet konden worden geplaatst werden dit jaar alsnog op 11 april met toestemming van de huidige bewoner geplaatst.

Het totaal aantal steentjes in Maastricht, inclusief Scharn en Amby, is hiermee op 325 struikelsteentjes gekomen. Alle Maastrichtse door de nazi's vermoordde Joden en verzetsstrijders naast één Sinti meisje zijn nu met een struikelsteentje en een biografie blijvend herdacht. De ceremonie op de meeste locaties is op de film vastgelegd en in meer dan 85 video's worden deze op de website getoond.

De steentjes-legging heeft plaatsgevonden op de gebruikelijke wijze met de stratenmaker Jan van der Meer van de gemeente Maastricht. Daarmee eindigt dit Maastrichtse struikelsteentjes project met in totaal 325 struikelsteentjes.

Het toenemende antisemitisme in Nederland en de soms buitensporige Palestina-demonstraties als reactie op de situatie in de Gazastrook en de oorlogsvoering tussen Hamas/Hezbollah/Iran en Israël, leidde tot grote aarzeling of de struikelsteentjes-leggingen in Maastricht wel konden doorgaan. Na beraad en overleg met de gemeente is besloten deze ook dit jaar wél te laten plaatsvinden, maar dan zonder publiciteit in de media om daarmee verstoringen door demonstranten te voorkomen. Een enkele voorbijganger kon het niet laten toch een antisemitische uitroep te slaken waarvan melding is gemaakt.

De burgemeester Wim Hillenaar en de wethouders Hubert Mackus (CDA) en Frans Bastiaens (SPM Senioren Stadspartij Maastricht) plus Groen Links en VVD gemeenteraadsleden en provinciale statenleden hebben op uitnodiging de ceremonieën kunnen bijwonen en gaven daarmee blijk van steun voor deze herdenkingen. De burgemeester heeft een toespraak gehouden bij de steentjeslegging aan het Lakenweversplein.

Deze laatste twintig steentjes zijn veelal in het bijzijn en met toespraakjes van nabestaanden geplaatst in Amby, Scharn, Wyck, Boschstraatkwartier, Binnenstad en Sint Pieter. De nabestaanden waren nichtjes, een achterkleindochter, een neef, de zoon van een klasgenoot;

zij waren op meerdere locaties aanwezig met zelfs een enorme familiedelegatie uit Israël in Sint Pieter waarbij door de voormalige burens aan de nabestaanden de in 1942 in bewaring gegeven boeken aan de nabestaanden werden overhandigd. Op alle tien de locaties werden uitgebreide biografieën door de biografieschrijvers voorgedragen. Deze biografieën staan op de website www.struikelsteentjes-maastricht.nl.

Biografieschrijvers

De Stichting kon een beroep doen op een vaste pool van ervaren biografieschrijvers. Veel dank gaat uit naar deze vrijwillige biografieschrijvers: Sjoerd Claessens, Ernst Homburg, Erik van Rijsselt en Marjolein Vlieks. De waardering is geuit in een gezamenlijk afscheidsdiner voor de biografieschrijvers met het bestuur op 16 december 2024.

Filmfragmenten

Voor de website van de Stichting Struikelsteentjes Maastricht worden filmfragmenten van de steentjesleggingen vervaardigd (dazelle.nl). De filmfragmenten over de struikelsteentjes-leggingen uit 2023 en 2024 zullen in 2025 verschijnen. In totaal zijn nu 78 filmpjes gereed en op de website gezet.

Van René van Rijsselt, Erik van Rijsselt en Marjolein Vlieks die in 2023 het boek *Onvoltooid Verleden; Ontrechting en rechtsherstel van Joodse inwoners in de gemeenten Maastricht, Amby en Heer* publiceerden, ontvingen wij op 8 mei 2024 de opbrengst uit de verkoop van dit boek. Met deze donatie hebben wij de ondertiteling in het Engels van alle video's kunnen financieren. Het bestuur heeft de vertalingen gecontroleerd. Nu zijn de films ook voor buitenlanders toegankelijk gemaakt en is een ruim bereik verwezenlijkt.

Activiteiten

Op 4 februari 2024 heeft Fred Grünfeld in de Maastrichtse synagoge de Holocaust herdenkingsrede gehouden onder de titel 'Holocaustherdenking en de actuele betekenis; een persoonlijke getuigenis'.

Op 17 april 2024 heeft Fred Grünfeld aan het Sociaal Historisch Centrum een bijeenkomst met FASoS-studenten geleid over hun vergelijkend onderzoek naar struikelsteentjes in Düsseldorf, München, Venetië en Maastricht.

Op 22 april 2024 heeft Fred Grünfeld een gastcollege in het Engels gegeven aan het University College Maastricht over de struikelsteentjes bij het blok 'Aftermath of Atrocity; How to deal with the Past'.

Aan het Maastricht museum werd het struikelsteentje van Menachem Fe(i)bisch Rosenfeld geschonken om permanent ten toon te worden gesteld.

Op 4 mei 2024 werd na de jaarlijkse 4-mei dodenherdenking door de theaterschool De Zuiderlingen/Theater na de Dam een wandeling langs de struikelsteentjes naar het Lakenweversplein georganiseerd onder de naam Struikelingen. Deze theatrale audiotour is geschikt voor iedereen vanaf tien jaar. Ter ondersteuning heeft de stichting hen de luidsprekers met geluidsbox in 2024 gegeven en voor 2025 een geldelijke donatie aangeboden ter voortzetting van de educatie over de struikelsteentjes.

Subsidie

De steentjes werden gedeeltelijk gefinancierd door het Elisabeth Strouven Fonds terwijl de filmfragmenten volledig zijn gefinancierd door het Elisabeth Strouven Fonds. Daarnaast ontvingen we subsidie van de provincie en van donateurs. De gemeente Maastricht financiert de stratenmaker die de plaatsen waar de steentjes gelegd worden, prepareert en de steentjes plaatst.

Vooruitblik op 2025

In 2025 wordt de opheffing van de Stichting Struikelsteentjes Maastricht een feit.

Dit jaarverslag is goedgekeurd door het bestuur bestaande uit Fred Grünfeld, Rina van den Brandt, Jaap Janssen en Marij van den Bosch.